

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 45.

Lýsingarprisur fyri petittreglu: 30 oyrr. á forsiðuni, 20 oyrr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardagin 7. november 1936.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður búið á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

10. árg.

Landstingsvalið.

Við landstingsvalið í Danmark finga ríkisstjórnarflokkarnir 38 tingmenn, meðan mótsæðumenninir finga 37. Valið í Føroyum var tí av nógv stórri týðningi enn nakrantíð áður. Fingu mótsæðumenninir av ríkisstýrinum hin føroyska landstingsmannin í lið við sær, so var sigurin gloppin ríkisstýrinum av hondum. Hesum máttu vit føroysku javnaðarmenn av allari megí byrgja fyrri.

Hr. A. Samuelsen jáltaði at styðja okkum at fáa okkara mann valdan, ífall vit vildu jálta, at landstingsmaðurin, tey ár, hann sat sum landstingsmaður, ikki skuldi seta krav fram um broytan av lóggávuvaldinum, ríkismálinum og flaggmálinum.

Sjálvstýrismenn høvdu avgjort svarað nei til at velja við okkum og vit seks einsamallir vóru ikki forir fyrri at fáa nakran mann valdan, máttu vit tí hugsa um hvørtítt vit kundu ganga undir treytir Sambandsflokksins.

1) Lóggávuvaldið. Hartil er at siga, at Føroyingar hava nú í 30 ár stríðst um hetta vald uttan at verða komnir av fetinum. Hetta málið má kunna leggjast til vikis í tey komandi tvey árin, serliga tá vit hugsa um at viðurskiðini aldri hava verið ringari enn nú til at fara undir slík stórmál.

2) Flaggmálið. Landstingsmaðurin kemur alls einki at hava at gera við hetta mál, av tí, at eingin flokkur á Føroya lótingi vil styðja okkum í okkara ynski um at fáa hitt føroyska flaggið heimilað við lóg.

3) Danskt sum ríkismál. Føroyskir javnaðarmenn unna tí føroyska móðurmáli allan tann rætt, sum gjørligt er at veita tí, bæði í skúla, í kirkju og á tingi — stutt sagt: í øllum fornum her á landi. Vit áðanna Grundtvigs orð:

»Modersmaal er vort Hjertesprog, kun løs er al fremmed Tale. Det alene i Mund og Bog kan vække et Folk af Dvales.»

Vit vita, at eitt fólk sum ikki byggir sína mentan á móðurmálið, kemur aldri á mentunarlaga hædd við aðrar tjóðir. Hví skrivaði t. d. Holberg sjónleikin um Erasmus Montanus? Tí, hann hevði ferðast í útheiminum og sæð, hvussu nógv hægri fólkini stóðu, har tey nýttu móðurmálið enn har, hvar fremmant mál varð nýtt. Ein maður, sum kann skriva sína hugsan á móðurmálinum, verður skjótari skrivliga sjálvbjargin enn ein, sum ikki dugur at nýta móðurmálið.

Vit eru tó ikki blindir fyrri, at Føroyingar, ífall vit einans duga føroyskt mál, steingja okkum sjálvar inni. Vit mega tí læra onnur mál, fyrst og fremst danskt og enskt mál.

So leingi vit hava felagsskap við Danmark, er tað eyðsæð, at danskt og ikki føroyskt mál kann vera ríkismál fyrri hesum felagsskapi, og ríkismálið mega allir ríkisfólgvarar duga. T. d. fara sum kunnugt nógvir rættarmálasakir til Danmarkar til viðgerðar við yvirrættin og hægstarett. Í slíkum søkum má danskt mál nýtast annaðhvørt beinleiðis ella umsett frá føroyskum.

Hetta vil tó ikki siga, at føroyskt mál ikki skal hava rætt eisini. Vit vilja í hvussu er krevja, at tað fær sama rætt sum danskt í øllum fornum her á landi. Eg skal t. d. nevna, at vit í hesi tingsetu ætla at greiða atkvøðu fyrri

at hin tiltikni § 7 í skúlalógini verður strokin,

at meiningheitsráð og presturin skulu avgera hvat mál, ið nýtt verður í kirkjunum — føroyskt skal kunna nýtast hvønn heiligidag,

at føroyskt mál verður fóst lærugrein í skiparaskúlanum og øllum framhaldsskúlam og arbeida fyrri at fáa føroyskt sum rættargongumál, og í heila tíkið vilja vit styðja móðurmálið og sleppa tí inn allastaðni í landi okkara.

J. H. Danbjørg.

De norske valg er en stor seir for arbeiderpartiet.

Nazistene slát heit ut.

Vi fortsætter vår politikk, sier statsminister Nygaardsvold, valgets seierherre.

Statsminister Nygaardsvold.

Stortingsvalget i Norge viste, som man allerede kjenner til fra telegrammer og radio, en veldig opslutning om arbeiderpartiet. Partiet gikk frem med 117.000 stemmer og erobret 2 nye mandater. Når mandatøkningen ikke blev større skyldes det vesentlig det omfattende liste-forbund som de borgerlige partier hadde indgått den negning for å hindre at arbeiderpartiet fikk flertall.

Partistillingen på stortinget etter valget blir:

Arbeiderpartiet	71	mot	sist	69
Høire	36	—	—	30
Venstre	23	—	—	24
Bondepartiet	18	—	—	23
Kristelig folkep.	2	—	—	1

Radikale folkeparti, Samfundspartiet og Frisindede folkeparti, som sist hadde 1 representant hver, får den negning ingen på Stortinget. Heller ikke Nasjonal Samling (nazistene) fikk noen representant valg.

Den borgerlige presse har efter valget gjort sterke forsøk på å innkassere valgresultatet som en seir for sig og har særlig festet sig ved at arbeiderpartiet ikke fikk flertall. Men en nøgtern vurdering av valgets tall, gir et annet resultat. Ser en på arbeiderpartiets stemmetall ved de tre siste valg, så viser det sig at mens arbeiderpartiet i 1927 fikk 31,38 % og i 1933 40,09 % av de avgitte stemmer, så fikk partiet i år 42,5 %. Resultatet er altså en stadig tilbakegang for de borger-

lige partier sett under et og en tilsvarende fremgang for arbeiderpartiet ved alle de tre siste valg.

Når det konservative parti, høire, gikk såpass frem i mandater som det gjorde, skyldes det foruten listeforbundet, også det store fremmøte. Ved en skremseleksitasjon utan like, var det lyktes å skremme alle høires reserver av politisk indifferente frem til valgurnerne.

Hele valgkampen var en kamp for og imot arbeiderpartiet. Arbeiderpartiet kunde ganske enkelt peke på de resultater som var opnådd i den tid arbeiderregjeringen hadde sittet, og overlate til vælgerne å dømme herom, slik som nedgangen i arbeidsledigheten, den bedre lønnsomhet i jordbruket, nye arbeidstiltak paa en rekke felter, gjennomførelsen om den gamle sak om alderstrygden og andre sociale foranstaltninger. De borgerlige derimot kunde i virke-

Arbeiderpartiets formann Oscar Torp.

ligheten ikke gjøre annet enn skremme med hvad som vilde hende om arbeiderpartiet fikk flertall. Trotski-saken blev naturligvis sterkt utnyttet og likeledes omsetningsskatten som er innført for å skaffe penge til regjeringens arbeidstiltak.

Et særlig gledelig trekk i valgresultatet er nazistenes totale nederlag. De forsikret for valget at de vilde faa minst 10 representanter på stortinget og så fikk de ingen. Og ikke bare det, men de gikk katastrofalt tilbake overalt hvor de tidligere hadde stillet liste. Bare fordi de i år stilte liste i en lang rekke kretser hvor de ikke tidligere hadde

KØDCENTRALEN

TH. 173. KONGEBROEN TH. 173.

Alltid 1. Kl. ungt Oksekød, Paalæg og Konserver. En Gros & En Detail. Bygdeordrer ekspederes omg.

Redaktør Martin Tranmæl.

folk har reagert kraftig mot den nazistiske diktaturmentalitet. Nederlaget har formodentlig også satt en stopper for partiets tilgang på økonomisk understøttelse, for to dager efter valget gikk deres hovedorgan over fra dagsavis til ukeblad.

Om den videre politiske utvikling er det ennå for tidlig å ha noen mening, men det sannsynligste er vel at den vil fortsette som hittil. Bondepartiet har støttet regjeringen i dens krisepolitikk, men efter partiets valgnederlag, tør det nok være dem innen partiet som er stemt for å bryte med regjeringen.

Innlidertid er det parlamentarisk praksis i Norge at det ikke skjer noen forandring i regjeringen for Stortinget trer sammen efter nyttår og om det da vil skje noe, får tiden vise. Foreløbig er det iallfall ikke tegn til noen forandring.

Statsminister Nygaardsvold der står som valgets seierherre, uttaler til arbeidernes pressebyrå at valgresultatet er et tillidsvotum av folket i valg til den politikk arbeiderregjeringen og arbeiderpartiet har ført. Og den politikk vil vi fortsette i overensstemmelse med vårt stortingsprogram og vårt arbeidsprogram og den agitasjon som blev ført fra vårt partis side foran valget, sier statsministeren.

Oslo, oktober 1936.

S. S.

Suðurstreymoyar Javnaðarfelag.

Límírnir verða míttir á aðalfund felagsins miðvikukvöldið kl. 8.

Stjórnin.

Takið góðs við Tjaldrinum.